CÎTEVA DATE PRIVIND RĂSUNETUL INTERNAȚIONAL AL REVOLUȚIEI DIN 1821

DE

EUGEN GLÜCK

Unul din momentele de răscruce ale istoriei patriei noastre este revoluția din 1821, condusă de Tudor Vladimirescu. Faima luptei dusă de poporul român a depășit hotarele Țării Românești și a obligat opinia publică europeană să ia atitudine. În acest sens, sînt demne de relatat acele manifestări, adesea favorabile sau cel puțin obiective, ce au văzut lumina tiparului în coloanele presei din Viena, Pojony (azi, Bratislava, R.S.C.), Buda și Pesta (ce, încă, existau ca două orașe distincte).

Este adevărat că, în condițiile contemporane, transmiterea știrilor nu a fost prea rapidă, ele ajungînd cu mare întîrziere chiar și în țările limitrofe, apropiate. Nu este, deci, neobișnuit faptul că străinătatea își îndreaptă privirile spre Țara Românească cu o apreciabilă întîrziere, după dezlănțuirea acțiunii condusă de Tudor Vladimirescu, abia spre sfîrșitul lunii martie 1821. De aceea, relatările apar fără respectarea cronologiei.

Desigur, uneori, știrile sosite la redacții și publicate de acestea nu cuprind numai elemente veridice. De fapt, importanța materialelor apărute în gazetele din centrele respective ale Imperiului habsburgic constă în faptul că acestea au cotat evenimentele din Țara Românească ca desfășurări de interes european. La fel, nu putem uita nici faptul că cenzura regimului reacționar a lui Metternich a limitat capacitatea de exprimare a foilor din imperiu, cu atît mai mult cu cît Sfînta Alianță nu privea cu ochi buni lupta revoluționară a poporului român.

Nu este, deci, întîmplător că oficiosul „Vereinigte Ofner — Pester Zeitung“ a acordat un spațiu cu totul redus revoluției condusă de Tudor Vladimirescu. „Wiener Zeitung“, ce exprima, în esență, părerea cercurilor oficiale din capitala habsburgică, chiar și la sfîrșitul lunii martie 1821, accentua existența unor relații „prietenești“ între Imperiul habsburgic și Imperiul otoman [1].

În schimb, publicul a putut obține și informații mai apropiate de adevăr din alte surse. Astfel, „Hasznos Mulatságok“ (Petreceri folositoare), suplimentul revistei „Hazai és Külföldi Tudósítások“ (Corespondențe din patrie și din străinătate) ce apărea la Pesta, a dat publicității un conspect al veniturilor sultanului. Din această listă a reieșit că printre pozițiile importante ale încasărilor împăratului turcesc (declarat de Metternich „legitim“) figurează dările plătite de Moldova, Țara Românească și Egipt. Cititorul a putut afla și faptul că Țara Românească plătea anual două milioane de piaștri, iar populația Istanbulului consuma 15% din producția de cereale. Tot cu aceeași destinație sînt livrate 30 000 cai și 250 000 oi [2].

Izbucnirea revoluției condusă de Tudor Vladimirescu este semnalată mai amănunțit, la începutul lunii aprilie, de gazetele vieneze „Wiener Zeitung“ și „Magyar Kurir“ (Curierul

---

[1] „Magyar Kurir“, nr. 25 din 30 martie 1821, p. 201.

[2] „Hasznos Mulatságok a Hazai és Külföldi Tudósítások toldalékául írta és kiadta Kultsár István. 1821 második félesztendö“. Gazeta respectivă a fost scrisă și editată de Kultsár István. Suplimentul avea apariție bianuală (p. 126, 381).

maghiar), de „Städtliche Pressburger Zeitung“ și „Posonienses Ephemerides Politico-Statisticae“, precum și de „Hazai és Külföldi Tudósítások“ și „Vereinigte Ofner — Pester Zeitung“ [3].

În mod unanim, relatările subliniază că mișcările au izbucnit în Oltenia, după decesul domnitorului fanariot, nominalizînd conducătorul maselor în persoana lui Tudor Vladimirescu. Revista „Hazai és Külföldi Tudósítások“ a pus la dispoziția cititorilor săi chiar și date biografice referitoare la Tudor.

„Magyar Kurir“ a fost informat în sensul că revoluția a izbucnit la Cerneți. Oltenia a fost cucerită de panduri fără lupte prea îndîrjite, revoluționarii îndreptîndu-se, în final, spre București. Aceeași foaie a obținut informații și despre creșterea continuă a numărului participanților la revoluție [4]. În numărul din 14 aprilie a gazetei „Hazai és Külföldi Tudósítások“ se subliniază că „mulți se dau la Tudor“ [5]. Un reportaj similar a fost inserat cu o zi în urmă și în coloanele periodicului „Vereinigte Ofner — Pester Zeitung“ [6].

Boierii, care la început, au subapreciat revoluția, au început să se dezmeticească doar atunci cînd forțele armate trimise împotriva oștilor lui Tudor Vladimirescu le-au întors spatele. „Hazai és Külföldi Tudósítások“, la 4 aprilie, a relatat că boierii, începînd cu mijlocul lunii martie, fug, mai ales, la Brașov [7].

În cursul lunii aprilie 1821, au sosit primele informații despre programul revoluționarilor; cititorii gazetelor amintite și-au putut forma o anumită opinie și în acest sens. Caracterul antifeudal și național reiese din remarca foii „Hazai és Külföldi Tudósítások“, publicată în numărul din 4 aprilie 1821, în care se sublinia că revoluția „vizează numai boierii și demnitarii statului“. În sfera acestei din urmă noțiuni, intrau fără îndoială și fanarioții [8].

La rîndul său, „Wiener Zeitung“, la 14 iunie, a căutat să convingă cititorii că mișcarea este îndreptată împotriva fanarioților [9]. „Acești fanarioți sînt aceia împotriva cărora s-a ridicat Tudor cu românii“ — concludea, la 8 iunie 1821, gazeta vieneză „Magyar Kurir“ [10].

În ceea ce privește caracterul antiotoman al revoluției, cititorii au fost informați în acest sens doar după intervenția trupelor sultanului.

Mai multe reportaje subliniază primirea entuziastă a pandurilor conduși de Tudor Vladimirescu de masele bucureștene. În schimb, corespondentul gazetei „Magyar Kurir“ evidenția că Tudor Vladimirescu nu a permis trupelor lui să prade casele boierilor din capitala Țării Românești [11].

Situația s-a complicat în urma invaziei eteriste în Moldova și mai ales după sosirea eteriștilor, în frunte cu Alexandru Ipsilanti, la București. „Städtliche Pressburger Zeitung“ și „Ephemerides Posonienses“ au difuzat știri despre desfășurările amintite, informînd în legătură cu dezavuarea țarului Rusiei [12]. „Hazai és Külföldi Tudósítások“, la 12 iunie 1821, constată că românii „nu s-au unit cu Ipsilanti deoarece îl consideră străin“ [13].

Cele mai amănunțite reportaje despre situația taberelor române și eteriste pot fi urmărite în „Städtliche Pressburger Zeitung“ și în „Magyar Kurir“. La fel, cititorului i s-a făcut cunoscut că Tudor a primit în tabăra lui de la Cotroceni noi întăriri din Oltenia [14].

---

3 Wienier Zeitung“, nr. 85 din 12 aprilie 1821, p. 338, „Städtliche Pressburger Zeitung“, nr. 26 din 3 aprilie 1821, p. 336, „Hazai és Külföldi Tudósítások“, nr. 27 din 4 aprilie 1821, p. 214—216, „Posonienses Ephemerides Politico-Statisticae“, nr. 27 din 3 aprilie 1821, p. 239—240 (în cont. „Posonienses Ephemerides“), „Vereinigte Ofner — Pester Zeitung“, nr. 27 din 5 aprilie 1821, p. 369—370.

4 „Magyar Kurir“, nr. 35 din 4 mai 1821, p. 279.

5 „Hazai és Külföldi Tudósítások“, nr. 30 din 14 aprilie 1821, p. 236.

6 „Vereinigte Ofner — Pester Zeitung“, nr. 30 din 15 aprilie 1821, p. 418.

7 „Hazai és Külföldi Tudósítások“, nr. 27 din 4 aprilie 1821, p. 214—216.

8 Ibidem.

9 „Wiener Zeitung“, nr. 136 din 14 iunie 1821, p. 543.

10 „Magyar Kurir“, nr. 45 din 8 iunie 1821, p. 366.

11 *Ibidem*, nr. 35 din 4 mai 1821, p. 283.

12 „Stadtliche Pressburger Zeitung“, nr. 31 din 20 aprilie 1821 p. 413, nr. 32 din 24 aprilie 1821, p. 437—438, nr. 36 din 8 mai 1821, p. 488—490, „Ephemerides Posonienses“ nr. 37 din 8 mai 1821, p. 327—328.

13 „Hazai és Külföldi Tudósítások“, nr. 47 din 13 iunie 1821, p. 372—373.

14 „Magyar Kurir“, nr. 44 din 5 iunie 1821, p. 359, „Stadtliche Pressburger Zeitung“, nr. 40 din 12 iunie 1821, p. 587—588.

Gazeta de limbă germană din Pojon consemnează că, odată cu apariţia pe scenă a trupelor otomane, Tudor Vladimirescu a luat contramăsuri. El a încercat să-şi sporească efectivele de care dispunea prin organizarea unei insurecţii populare generale. În acelaşi timp, au fost întărite punctele strategice mai importante [15].

Ziarul de limbă latină din Pojon, la 8 iunie 1821, a completat informaţiile de mai sus cu date privind activitatea duşmănoasă a lui Ipsilanti. Astfel, este consemnată tentativa nereuşită a serdarului Diamandi de a da pe mîna eteriştilor mănăstirea de la Cozia, folosită de panduri drept bază [16]. Aceeaşi foaie, ca şi „Magyar Kurir", la 5 iunie, informa cititorii că, în Oltenia, toată lumea „apucă arma", în timp ce alţii se refugiază în păduri de teama otomanilor [17].

La 13 iunie, „Hazai és Külföldi Tudósítások" semnalează că oştile lui Tudor Vladimirescu s-au retras spre Curtea de Argeş, din cauza apariţiei forţelor otomane, superioare numericeşte [18]

Despre întorsătura tragică a revoluţiei româneşti şi despre asasinarea lui Tudor Vladimirescu din ordinul lui Alexandru Ipsilanti vorbesc, amănunţit, toate gazetele amintite, în special „Wiener Zeitung" şi „Posonienses Ephemerides", în numerele apărute în a doua parte a lunii iunie [19]. În această perioadă, redactorii şi-au putut manifesta mai liber opinia, deoarece asasinarea lui Tudor Vladimirescu a fost opera eteriştilor, condamnaţi de Sfînta Alianţă. „La ordinul lui Ispilanti, Tudor a fost de-a dreptul surprins şi grecii l-au şi asasinat" — scria la 29 iunie gazeta „Magyar Kurir". „Hazai és Külföldi Tudósítások", la 20 iunie, a descris evenimentele bazîndu-se pe informaţiile furnizate de un martor ocular, (Nu ştim dacă redactorii au obţinut datele direct sau indirect). Printre altele, se notează: „căpitanul cu numele Iordache, dintr-odată, tăbărînd asupra lui, l-a arestat, l-a pus în lanţuri şi sub escortă puternică l-a trimis la Tîrgovişte la Ipsilanti". Apoi, a urmat groaznicul asasinat [20].

Este interesant de remarcat că nici una din foile amintite nu a dat crezare informaţiilor mincinoase difuzate de eterişti, prin care aceştia au căutat să justifice asasinarea lui Tudor Vladimirescu [21].

Informaţii asupra evenimentelor revoluţionare din Ţara Românească apar în gazetele menţionate pînă în prima decadă a lunii iunie. Ele se încheie cu relatările privind ocuparea Olteniei de către trupele otomane şi dezastrul eteriştilor de la Drăgăşani [22].

Datele de mai sus confirmă, din nou concluzia potrivit căreia prin importanţa şi consecinţă, revoluţia din 1821 a depăşit limitele spaţiului românesc.

---

[15] Ibidem.

[16] „Posonienses Ephemerides", nr. 46 din 8 iunie 1821, p. 403—404.

[17] „Magyar Kurir", nr. 44 din 5 iunie 1821, p. 358.

[18] „Hazai és Külföldi Tudósítások", nr. 47 din 13 iunie 1821, p. 372—373.

[19] „Wiener Zeitung", nr. 139 din 18 iunie 1821, p. 554. nr. 146 din 26 iunie 1821, p 582, „Posonienses Ephemerides,", nr. 49 din 19 iunie, 1821, p. 427, nr. 52 din 29 iunie 1821, p. 451, „Stadtliche Pressburger Zeitung", nr. 51 din 29 iunie 1821, p. 704.

[20] „Magyar Kurir", nr. 51 din 29 iunie 1821, p. 414.

[21] „Hazai és Külföldi Tudósítások", nr. 49 din 20 iunie 1821, p. 391.

[22] „Stadtliche Pressburger Zeitung" nr. 50 din 26 iunie 1821, p. 691—692, „Posonienses Ephemerides", nr. 55 din 10 iulie 1821, p. 474—475, „Vereinigte Ofner — Pester Zeitung" din 10 iulie 1821, p. 746—747, „Magyar Kurir", nr. 48 din 19 iunie 1821, p. 385.